

Universiteitsbibliotheek UvA

Waar kennis groeit tussen eeuwenoude muren

Universiteitsbibliotheek UvA door MVSA Architects & Buro van Stigt

De nieuwe Universiteitsbibliotheek UvA (UB) vormt het kloppend hart van de binnenstadscampus van de Faculteit der Geesteswetenschappen. In herbestemde rijksmonumentale gebouwen, aangevuld met nieuwbouw, is een dynamische, duurzame en inspirerende leeromgeving ontstaan waarin studie, ontmoeting en onderzoek samenkomen.

Na het winnen van een Europese aanbesteding in 2013 werden MVSA en Buro van Stigt geselecteerd voor het ontwerp van de Universiteitsbibliotheek. In nauwe samenwerking met de UvA, waarbij ook docenten en studenten betrokken waren, en met erfgoedinstanties zoals Monumenten en Archeologie van de Gemeente Amsterdam, werd een unieke, toekomstbestendige bibliotheek gerealiseerd waarin monumentale waarde en hedendaags gebruik elkaar versterken.

Hart van Kennis

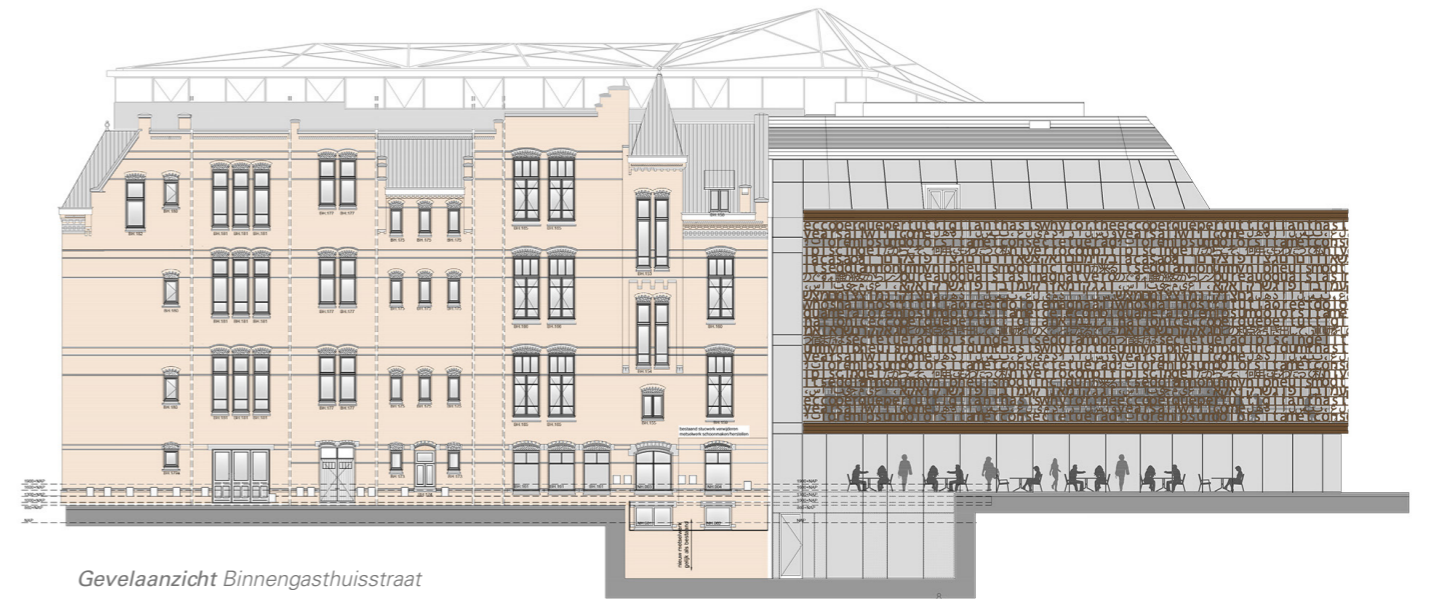
De Universiteit van Amsterdam ontwikkelt een binnenstedelijke campus voor de Faculteit der Geesteswetenschappen in het hart van de stad. De Universiteitsbibliotheek maakt hier integraal deel van uit en vormt het centrale ontmoetingspunt en het kloppend hart van de Agora, een levendig plein in het midden van de campus. De bibliotheek is een uniek onderwijsgebouw met een bruto vloeroppervlak van circa 16.000 m², waar dagelijks honderden studenten en medewerkers studeren, werken en onderzoek verrichten.

Tweede Chirurgisch Klinik aan de Vendelstraat

Nieuwbouw en Zusterhuis aan de Nieuwe Doelenstraat

Gevelaanzicht Binnengasthuisstraat

Samenspel der Tijden

De UB is gevestigd in de voormalige Tweede Chirurgische Klinik en het Zusterhuis, beide rijksmonumentale, beschermde gebouwen, aangevuld met nieuwbouw. De historische panden, ontworpen door F.W.M. Poggenbeek rond 1900, omsloten oorspronkelijk een open binnenplaats. Door deze binnenplaats te overkappen met een atriumkap, "De Boom der Wijsheid", hebben we een samenhangend geheel gecreëerd waarin de bibliotheek nu als één gebouw wordt ervaren. Vanuit dit atrium leidt een sculpturale hoofdtrap naar de rustigere studievloeren en naar het boekenuitleenzaal en de fietsenstalling op niveau -1. Bij de uitvoering is de constructieve ondergrond van de gebouwen tijdelijk getild om de kelderverdieping te realiseren.

De atriumkap is een van de meest opvallende elementen van het ontwerp: een elegante staalconstructie die zich als een blad over de gebouwen uitstrekt, met panelen die doen denken aan bladnervatuur, een treffend voorbeeld van biomimetica. Deze luifel verbindt oud en nieuw, terwijl al het gewicht op de stalen constructie rust. Hierdoor worden de monumentale gebouwen niet belast door het gewicht van de atriumkap.

Het Atrium hart van de Universiteitskwartier

Uitgraving van het kelderniveau

Oorspronkelijke open binnenplaats

Nieuwe Identiteit

Omdat het complex uit monumentale gebouwen bestaat, zijn externe aanpassingen beperkt. De voormalige ambulancepoort aan de Vendelstraat is verbreed en omgebouwd tot een toegankelijke, open hoofdingang die het campusgebied rechtstreeks met het atrium verbindt.

De enige plek waar externe nieuwbouw zichtbaar is, ligt op de hoek van de Nieuwe Doelenstraat. Waar ooit een parkeerplaats van Hotel De L'Europe lag, staat nu een eigentijds, artistiek en functioneel bouwdeel. Hier is ruimte gemaakt voor studeren tussen de boekencollectie, een studieterras, een UB-café en de expeditie. Het gebouw fungeert bovendien als uithangbord dat de functie van de UB zichtbaar maakt voor de stad.

De gevel van de nieuwbouw is voorzien van een uniek scherm dat fungeert als een sluier tussen de UB en de omliggende woningen. Het scherm markeert de nieuwe functie van de bibliotheek en dient tevens als zonwering. De regel "Lees maar, er staat niet wat er staat" uit het gedicht Awater van Martinus Nijhoff is in 3D-geprinte letters met een bronzen coating op het gevelscherm aangebracht, in de 24 talen en 6 verschillende schriften die aan de Faculteit der Geesteswetenschappen worden onderwezen. Dit citaat is geselecteerd door faculteit en studenten.

Eenvoudige entree vóór renovatie

Nieuwe verbrede hoofdentree aan de Vendelstraat

Locatie Nieuwbouwdeel (2013)

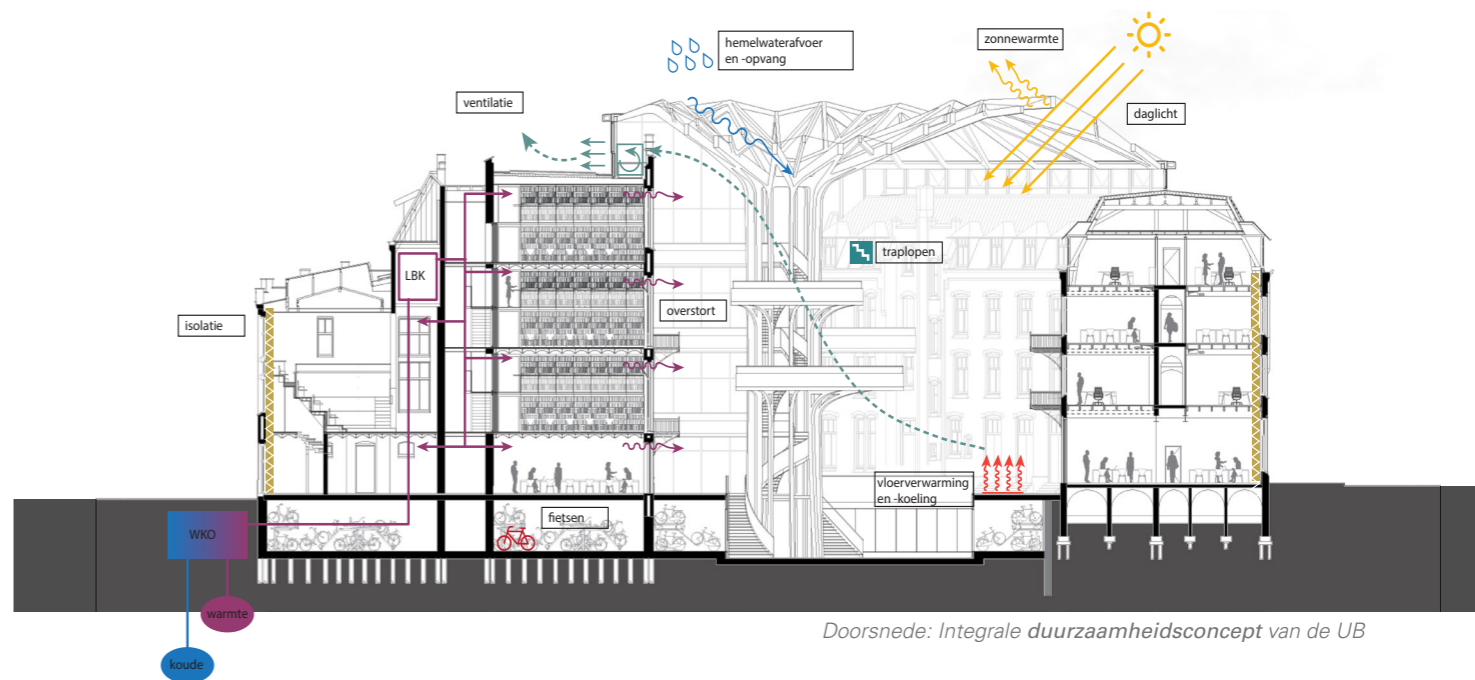
Locatie Nieuwbouwdeel (2025)

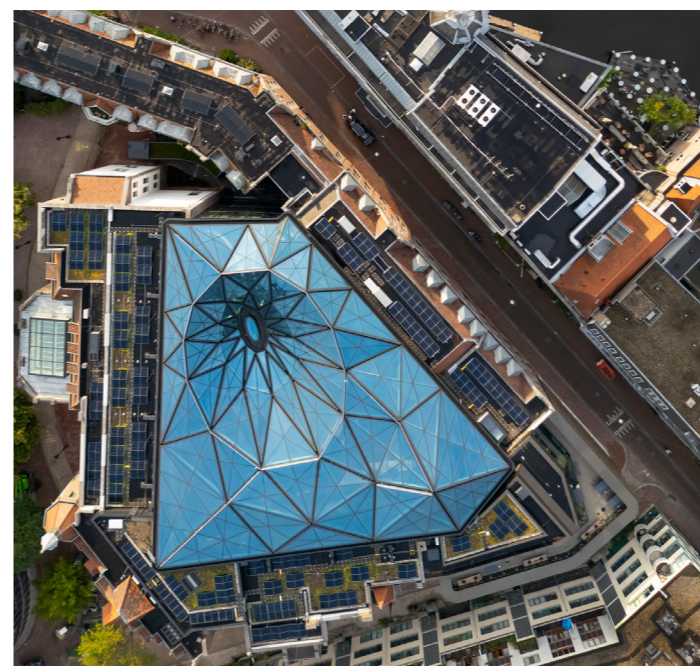
Gele Boekenuitleenzaal op verdieping -1

Studieplekken achter het gevelscherm van de nieuwbouwdeel

Doorsnede: Integrale duurzaamheidsconcept van de UB

Trechtervormige atriumkap

Duurzaam Herleven

De UB combineert een historisch karakter met moderne duurzaamheid. Het atrium fungeert als natuurlijke klimaatbuffer en verkleint de buitenoppervlakte, terwijl na-geïsoleerde daken en buitenmuren warmteverlies beperken. Lage-temperatuurverwarming, warmteterugwinning in luchtbehandelingskasten en elektrische cv-ketels zorgen voor efficiënt energiegebruik, ondersteund door twee WKO-installaties en 162 pv-panelen. Het gebouw is volledig gasloos. Regenwater wordt opgevangen via de trechtersvormige atriumkap en de bestaande daken, en hergebruikt voor toiletspoeling. Tijdens de bouw werden bouwmaterialen over de grachten getransporteerd in elektrisch aangedreven boten. Bij de renovatie is zoveel mogelijk materiaal hergebruikt, terwijl het monumentale karakter behouden bleef. Zo biedt de UB een inspirerende en duurzame leeromgeving voor de toekomst.

Monumentaal trappenhuis met moderne kunst

Hoofdramp met hemelwaterafvoerbuizen

Gerestaureerde monumentale gangpaden

Heldere Samenhang

De bibliotheek is ontworpen met nadruk op overzichtelijkheid, toegankelijkheid, comfort en welzijn. Het atrium fungeert als oriëntatiepunt en het kloppend hart van het gebouw. De "Boom van Wijsheid," verbindt alle functies met elkaar. De meeste openbare en sociaal georiënteerde functies, studieruimtes, collegezalen en het UB-café bevinden zich op de begane grond. Hoe hoger je in het gebouw komt, hoe rustiger de studieplekken worden. Deze mix maakt diverse gebruikspatronen mogelijk, van korte bezoeken tot langere verblijven.

De lichte voormalige operatiekamer, tegenwoordig het Chirurgisch Theater genoemd, is zorgvuldig gerestaureerd en wordt nu gebruikt als multifunctionele evenement- en collegezaal, met ruimte voor onder andere thesisverdedigingen en uitreikingen.

De heldere routing, het gebruik van daglicht en warme materialen versterken het gevoel van ruimte en rust. Kleuraccenten, zoals rood in de publieke zones, ondersteunen de oriëntatie. Ook het akoestisch comfort is zorgvuldig geïntegreerd: geluidsabsorberende materialen en een doordachte indeling zorgen voor rust in zowel open ruimtes als studiezalen.

Er is uitgebreid onderzoek gedaan naar de geschiedenis van de gebouwen, waardoor talrijke bijzondere historische verhalen en objecten aan het licht kwamen. Zo werd bijvoorbeeld na het verwijderen van vijftien verflagen duidelijk dat de oorspronkelijke kleur van de kozijnen groen was; deze kleur is inmiddels hersteld.

Chirurgisch Theater tijdens restauratie

Herbestemde Chirurgisch Theater

Toen: ziekenzalen in de Tweede Chirurgische Klinik

Nu: Studiezalen met collectie in de Tweede Chirurgische Klinik

Studiebalkons op de sculpturale hoofdtrap

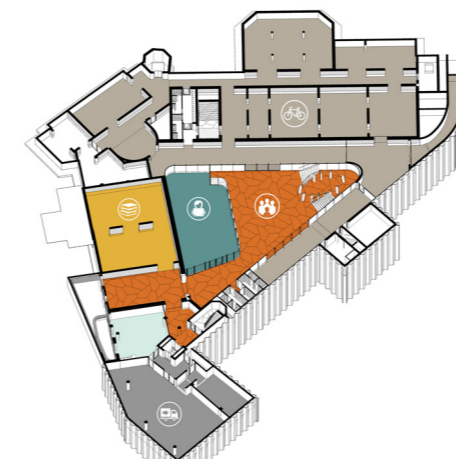

Waar oud en nieuw elkaar ontmoeten

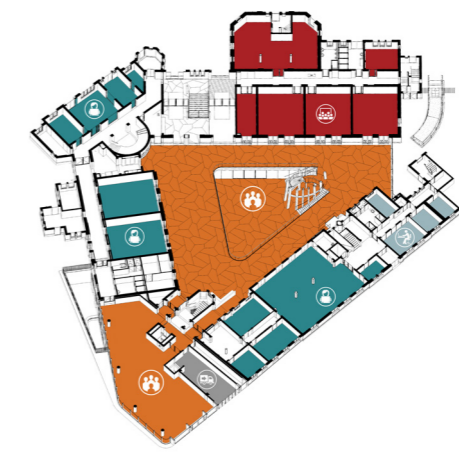
Academisch Erfgoed

De bibliotheek is gevestigd in het hart van het historische centrum van Amsterdam. Om een efficiënt bouwproces te realiseren, werd het project in kavels verdeeld. Vlasman verzorgde hierbij de sloop, demontage en asbestsanering. Van Hattum en Blankevoort waren verantwoordelijk voor de damwanden, bodemsanering en onderbouw. Binx Smartility nam de afbouw van de onder- en bovenbouw, de atriumkap en de installaties voor zijn rekening. De restauratieopgave was in handen van Koninklijke Woudenberg. Het interieur is ontworpen door MVSA en gerealiseerd door Smeulders Interieurgroep.

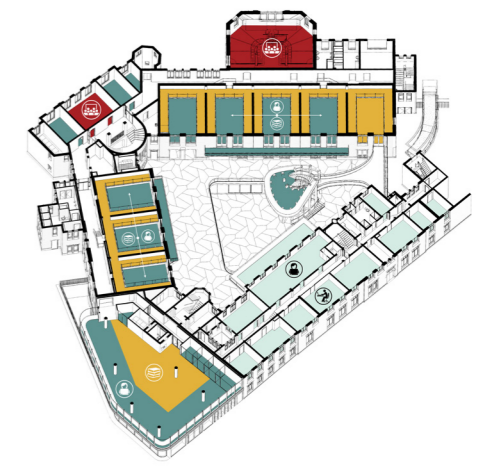
De bouw van de eerste kavel startte in 2018. Op 1 september 2025, gelijktijdig met de opening van het nieuwe academische jaar, opende de Universiteitsbibliotheek haar deuren. Sindsdien is het een plek voor inspiratie, samenwerking en reflectie. De combinatie van oud en nieuw, licht en rust maakt het gebouw tot een unieke academische omgeving. De bibliotheek is een levendige en toegankelijke plek die uitnodigt tot leren, ontmoeten en ontdekken. De harmonieuze balans tussen erfgoed en innovatie, duurzaamheid en functionaliteit creëert een inspirerende leeromgeving waar studenten en medewerkers zich direct thuis voelen.

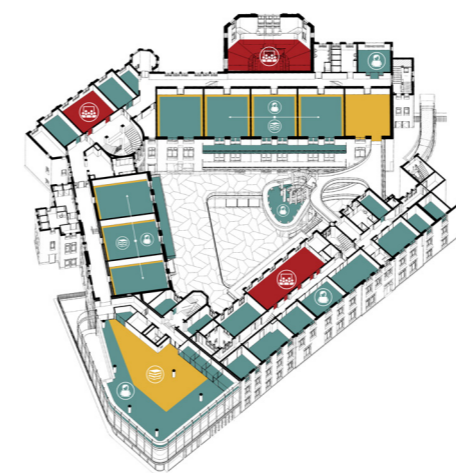
-1 Verdieping

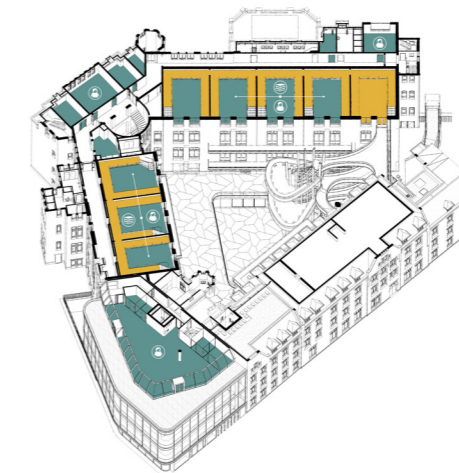
Begane Grond

1ste Verdieping

2de Verdieping

3de Verdieping

Legenda

- fietsenstalling
- expeditie
- kantoren
- studieplekken
- onderwijsruimten
- ontmoeting en interactie
- collectie/ uitleen